

BALKAN HARBI

Osmanlı Devleti ile Balkan Devletleri arasında iki safhada gerçekleşen savaştır (8 Ekim 1912-29 Eylül 1913).

Savaşın çıkmasında, Rusya'nın takip ettiği panislavizm siyasetinin ve Balkanları paylaşma konusunda Rusya ile Avusturya arasında devam eden rekabetin büyük etkisi oldu. Ayrıca Sırbistan, Bulgaristan'a bırakılan Makedonya'da hak iddia ettiği gibi, Yunanistan da kuzeye doğru genişlemeye çalışıyordu.

Sultan II. Abdülhamid, tahtta kaldığı sürece Balkan devletleri arasındaki bu anlaşmazlıkları körükleyerek onların Osmanlı Devleti'ne karşı ittifak etmelerini önlemeye çalıştı. Fakat II. Meşrutiyetin ilânından sonra (24 Temmuz 1908), İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin yönetimi döneminde Avusturya, Berlin Antlaşması'ndan beri işgal ettiği Bosna-Hersek'i ilhak etti. Ardından Osmanlı Devleti'ne bağlı muhtar Bulgaristan Prensiği bağımsızlığını ilân etti (5 Ekim 1908). Ertesi günü de Girit Yunanistan'a katıldığını açıkladı.

Osmanlı hükûmetinin Yunanlılar'a karşı Sırbistan ve Bulgaristan'ı kazanmak için giriştiği faaliyetler bu üç devletin ittifak etmesine engel olamadı. Osmanlı Devletinin iç ve dış gailelerle meşgul olduğu bir sırada Rusya, Balkan devletlerinin birlik içinde bulunmalarını engelleyen Makedonya'nın taksimi konusunu ele aldı. Rusya'nın bu kıskırtmaları sonunda Osmanlı Devletine ait toprakların taksimi esası üzerinde 13 Mart 1912'de Bulgaristan-Yunanistan, Ağustos 1912'de Karadağ-Bulgaristan ve 6 Ekim 1912'de de Karadağ-Sırbistan arasında İttifak antlaşmaları yapıldı. Böylece II. Abdülhamid'in büyük bir maharetle önlemeye çalıştığı Balkan ittifakı ortaya çıktı.

8 Ekim 1912'de Karadağ'ın Osmanlı Devleti'ne savaş ilân etmesiyle Balkan Savaşlarının birinci safhası başlamış oldu. Diğer müttefikler de 13 Ekim'de ortak bir nota vererek Rumeli'nin milliyet esasına göre muhtar idarelere ayrılmasını istediler. İstanbul Hükûmeti buna cevap vermediği gibi sınırlarına tecavüz eden Sırbistan ve Bulgaristan elçilerinin pasaportlarını ellerine verdi (13 Ekim 1912). Ertesi gün bu iki devlet Osmanlı Devleti'ne savaş ilân etti. Arkasından Yunanistan da bir nota vererek onlara katıldı.

Balkan Savaşı, doğu (Trakya) ve batı (Makedonya ve Arnavutluk) olmak üzere iki cephede cereyan etti. Doğu cephesinde Bulgarlarla, batı cephesinde ise bütün müttefiklerle savaşıldı. Ayrıca denizde de Yunan donanmasıyla savaş yapıldı. Savaş sırasında ordu içindeki siyasî görüş ayrılıkları yenilgide büyük rol oynadı. Osmanlı Doğu Ordusu 23 Ekim 1912'de kendisinden üç kat fazla olan Bulgar ordusuna yenilerek Çatalca'ya kadar çekildi. Garp Ordusu 23-24 Ekim'de Sırplar'a yenildiği gibi Tahsin Paşa da 35.000 kişilik ordusu ile Selanik'te Yunanlılar'a teslim oldu.

Yeni kurulan Kâmil Paşa kabinesi büyük devletlerden ateşkes için ara buluculuk etmelerini istedi. Görüşmelerin devam ettiği sırada Balkan yenilgisini iç politika malzemesi yapan İttihat ve Terakki Fırkası kanlı bir darbe ile hükûmeti ele geçirdi. 3 Şubat 1913'te savaş yeniden başladı. Yunanlılar 6 Mart'ta Yanya'yı, Bulgarlar 26 Mart'ta Edirne'yi, Karadağlılar 23 Nisan'da İşkodra'yı işgal ettiler. Arnavutluk'taki son Osmanlı birliğinin Sırplar'a teslim olması üzerine, Edirne'yi kurtarmak iddiasıyla iktidarı ele geçiren İttihat ve Terakki Fırkası çok ağır şartlarla bir ateşkes antlaşmasını kabul etmek zorunda kaldı.

Böylece I. Balkan Harbi 30 Mayıs 1913'te Osmanlı Devleti ile Balkan devletleri arasında bir antlaşma ile sona erdi. Midye-Enez hattı Osmanlı-Bulgar sınırı olarak kabul edildi. Edirne, Trakya ve Dedeağaç Bulgaristan'a; Selanik, Güney Makedonya ve Girit Yunanistan'a; Kuzey ve Orta Makedonya Sırbistan'a; Silistre de Romanya'ya bırakıldı.

Ancak bu paylaşım Balkan ülkelerini tatmin etmemişti. Bulgaristan 23 Haziran 1913'te Sırbistan, Karadağ ve Yunanistan'a karşı savaşa başladı. 10 Temmuz'da Romanya Bulgaristan'a savaş ilân etti. Böylece Osmanlı mirasını paylaşamamalarından dolayı eski Balkan müttefikleri arasında II. Balkan Savaşı başladı.

II. Balkan Savaşı 10 Ağustos 1913'te Bulgaristan'la Sırbistan, Yunanistan ve Karadağ arasında imzalanan Bükreş Antlaşması ile sona erdi. Osmanlı-Bulgar antlaşması da 29 Eylül 1913'te İstanbul'da imzalandı. Yirmi maddeden oluşan İstanbul Antlaşması'na göre, Edirne ile batı tarafında çapı 30 km tutan yarım daire şeklinde bir toprak parçası Osmanlı Devleti'nde kaldı. Batı Trakya ise Bulgaristan'a iade edildi. Meriç nehri iki devlet arasında sınır kabul edildi. Balkan Savaşları Osmanlı tarihinde bir dönüm noktası oldu. Asırlardır Rumeli'de yaşayan binlerce Müslüman nüfus katliama mâruz kaldı. Pek çoğu hunharca şehid edildi. Büyük bir kısmı malını mülkünü terkederek Anadolu'ya sığındı. Sadece Edirne'de 225.000'den fazla Müslüman, Bulgar ordusunun esareti altında açlıktan hayatını kaybetti. Savaştan sonra imzalanan antlaşmalarla Rumeli'de kalan Müslümanların hakları kabul edildiği halde, Müslümanlara karşı yapılan baskılar durmadı. Pek çok Türk asıllı Müslümanın göçü günümüze kadar devam etti.